

Kousenverkopers en verkopers van Neurenberger waren op de Harlinger Zuipmarkt (1686)

Het stadsbestuur van Harlingen verbood op 27 juni 1681 - en later nog eens op 22 juli 1686¹ – de verkoop van laken², stoffen, saaien³, bombazijnen⁴, linnen en dopjes per el, en kantwerk en alles wat daarmee samenhangt voor minder dan een el, en de verkoop van schoongemaakt vlas door vreemde of buiten de stad wonende personen, behalve op jaarmarkten. Vanaf 22 juli 1686 mochten ook niet meer kousen en Neurenberger kramerijen⁵ uitgevent en langs de huizen verkocht worden door vreemde of buiten de stad wonende personen, behalve op jaarmarkten. Zij mochten wel op de weekmarkten in Harlingen op de “Zuipmarkt” staan. Op overtreding stond een boete van 1 pond Vlaams, waarvan een derde naar de aanbrenger ging, een derde naar de armen en een derde naar het Gerecht van Harlingen.

"Schoon voortgedaen is half vercocht", gravure naar Adriaen van de Venne (1589-1662) in Jacob Cats, 'Spiegel van den ouden ende nieuwen Tijd', dl 1, Den Haag 1632 (4 delen 1632-1658), 13.4 x13.4 cm. Een moeder en dochtertje bij een poppenkraam op een kermis, 1632. Afbeelding 109 in J.R. Schiltmeijer, De Gouden Eeuw in prent, 203 afbeeldingen, Amsterdam : Minerva, z.j.

[folio 149r] De magistraat der stede Harlingen in completen getalle collegialiter op den Raedthuijse vergadert sijnde, ende in consideratie genomen hebbende, hoe dat sij voor desen bij Resolutie van den 27 Juni 1681 hebben verboden, dat geen vreemde off buijten dese Stadt wonende persoonen eenige lakenen, stoffen, saijen, bombasijnen, linnen ende dopjes bij de ellen, voorts geen kantwerck, en wat daer van dependeert, bij minder gedeelte dan een ellen sullen mogen verkoopen, noch door omloopsters alhier wonende mogen doen verkopen, dat mede geen schoon gemaectt vlas bij de burgers huijsen sal mogen werden omgedragen off uitgesleten⁶ dan alleenlijck aen de Vlascoopers

¹ Gemeentearchief Harlingen, Oud Archief Harlingen, invnr 19, Resoluties van de Magistraat 1680-1689, fol 149r-149v.

² Laken: wollen stof.

³ Saai: wollen, gekeperde stof.

⁴ Bombazijn: sterke geweven textielsoort.

⁵ Neurenberger kramerijen, of Neurenberger waren: snuisterijen en gebruiksvoorwerpen van (onedele) metalen als koper, messing, ijzer, staal, zoals messen, knopen, spijkers, naai- en breinaalden, spelden, scharen, vingerhoeden, tabaksdozen, brillen, enz en kinderspeelgoed. Neurenberg was in de 17de-19de eeuw de plaats

waar met thuisvlijt metalen en houten snuisterijen werden gemaakt die in alle landen verkocht werden. In de tweede helft van de 18de eeuw legden tientallen ateliers in Neurenberg zich toe op het maken van tinnen kinderspeelgoed, na 1850 werd Neurenberger blikken speelgoed naar Engeland geëxporteerd. Zie ook: *Nederlandsch handelsmagazijn, of Algemeen zamenvattend woordenboek voor handel en nijverheid*, Amsterdam, 1843.

⁶ Uitgesleten is een Friesisme, betekent: uitventen, langs de huizen verkopen (Fries: útsutelje).

www.vergetenharlingers.nl

ofte Cleijn Reeders, bij poena van een pond Vlaems, exempt in Jaermercten die vrij sullen sijn; Voorts dat in de selve resolutie geen gewagh ware gemaect, van coussen, ende Neurenburger kramijrien, ende t gene voorts daer aff is dependerende, interdiceren ende verbyeden bij desen mede als voren, dat nyemand sal vermooogen binnen dese stadt, eenige coussen off Neurenburger cramerijen, ende wes ende 't gene van diergelijcke sorte is bij den burgeren ende ingesetenen deuren alhier te verkoopen, off door omloopers hier ter stede wonachtigh, te doen vercopen, exempt alleen Jaermercten, die vrij sullen sijn bij poena als boven, en sullen sij oock op weeckmercten, hier ter stede ontrent de Suijpmert⁷ op seker plaets mogen staen, sonder om te lopen, en sullen de [folio 149v] breuckens over desen te vallen werden geconverteert een dardepart voor de aenbrenger, een darde part voor den armen, ende het resterende dardepart van die voor den Gerechte, desen ock nyet anders dan bij provisie, en tot revocatie ende interpretatie van de welgedachte magistraat.

Aldus gedaen ende geresolveert den 22 Julij 1686, doch bij reassumptie te boeck gebracht den 26^e dito daer aen volgende

(was getekend) P[ieter] P[ietersz]. Oldaens 1686

abs. sec.

(was getekend) Theodorus Theodori Posthumus 26 / 7 1686 not. publ.

Vrouw op een jaarmarkt door een dief van haar geldbuidel beroofd. Illustratie uit: Hondorffius, Andreas. De tien geboden des Heeren. Amsterdam: Jan Bouman, 1685. Prentmaker: Jan Luyken. Rijksmuseum Amsterdam, RP-P-OB-77.423.

⁷ Suypmarkt: de Grote Suypmarkt = Kleine Voorstraat zuidzijde; de Kleine Suypmarkt = Kleine Bredeplaats oostzijde.